

כי תשא

פִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָקְדֵיהֶם (ל, יב)

"רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה ואתה ה' מגן בעדי" - ב"כי תשא ראש" (מדרש תהלים ג)

מצינו (תמיד לב.) שאל האמי מינא לרבא, כתוב "אחרי רבים להטות", והרי האומות עובדים לעבודה זרה, ואם כן לכו גם אתם ועבדו עבודה זרה. אמר לו רבא, ישראל הם דבר שבמנין, וכל דבר שבמנין אפילו באלף לא בטיל. וזו היא איפא כוונת המדרש "רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו", מכיוון שאומות העולם הם "רבים", אם כן לכאורה יש להטות אחריהם ולעבוד עבודה זרה. על כן, כנגד טענה זו יש להשיב "ואתה ה' מגן בעדי" - ב"כי תשא ראש", דהיינו ע"י המנין שנמנו בני ישראל אינם בטלים אפילו באלף.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם ר' יהונתן איבשיץ

מחצית השקל

מִן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמֵעֵלָה (ל, יד)

כתב הבעל הטורים: "בן עשרים שנה" סופי תיבות המן, שצוה ה' להביא מחצית השקל להכריע שקלים של המן. מוסיף בעל "הרוקח" שרמוז כאן גם סבו של המן שממנו שאב את כוחו: "עשרים שנה וּמֵעֵלָה" ר"ת עשו. וכתב ר"א מגרמיזא "השקל תרומה לה" ר"ת תלה, לרמוז על תלית המן על העץ, "איש כופר נפשו" ר"ת עולה בגימטריא 71, לרמוז על תלית המן על העץ, כמו שכתב בספר מנות הלוי שמאז שעלה המן לגדולה, כנאמר במגילה "ויהי אחר הדברים האלה גידל אחשורוש את המן" עד לתליתו עברו 71 יום.

אוצרות התורה

סגולה לעשירות

וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרָגְלֵיהֶם.... וְהִיטָה לָהֶם חֶק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדוֹרָתָם (ל, כא)

יש כאן רמז למה שכתוב (מסכת שבת סח:) שכדאי ליטול עם הרבה מים למרות שהחיוב הוא רק רביעית. בכ"ז מי שמוסיף ונוטל עם הרבה מים, זו סגולה לעשירות, דאמר רב חסדא אנא משאי מלא חפניי מיא, ויהבי לי מן שמיא מלא חפני טיבותא (אני נוטל את ידי במלא חופניים מים ונותנים לי מן השמים מלא חופניים טובה), וזה הרמז כאן במקרא שלפנינו. וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם, לשון רחיצה היינו כדרך בכל מקום, לא כדרך הדחה, אלא עם הרבה מים, ועל זה אומרת התורה וְהִיטָה לָהֶם חֶק עוֹלָם, ואמרו חז"ל (ביצה טז) "חוק" פירושו מזונות שנאמר

"הטריפני לחם חוקי". וגם כאן מבטיחה התורה שאם ירחץ את ידיו דרך רחיצה ולא בדרך הדחה בעלמא, אזי וְהִיטָה לָהֶם חֶק עוֹלָם, פירוש שיהיה להם פרנסתם בשפע כל ימי חייהם. וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא.

להתערן באהבתך בשם הרב חיים ווי"ץ "ליקוטי חיים"

וְאַמְלֵא אֶתְּוּ רִוּחַ אֱלֹהִים פְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה (לא, ג)

פרש"י בחכמה מה שאדם שומע דברים מאחרים ולמד, ובתבונה מבין דבר מלכו מתוך דברים שלמד, ובדעת רוח"ק עכ"ל. ויש לעיין, דבתפילת שמו"ע מצינו להיפך שאומרים אנו אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה חננו מאתך דעת בינה והשכל, ונקט תחילה דעת ואח"כ בינה, וכן לשון בני אדם משתמשים בלשון דעת על מדריגה הכי נמוכה, שאומרים "מי שאין בו דעת וכו'". ויש לומר דלשון דעת הוא מתורת ידיעה, שידוע מה שאחרים אינם יודעים, ומתחלף לפי הנושא, דלגבי תינוק שאין בו דעה זה שגדול ממנו יש לו דעת שידוע להבחין בין שבת לחול, בין חכם לטפש, ואצל אנשי מעלה הוא ידיעת דברים נסתרים דהיינו רוח הקודש, ולפיכך אצל בצלאל דעת היינו רוח הקודש, והיינו שדעת נופל על הנעלם מהנמוך ממנו, והוא יודע שלפניו זה גלוי ולכך פרש"י שהוא רוח הקודש

המאור שכתורה בשם "רבי אייזיק אוזבגד"

צריכים את זכותיך למטה

לָךְ יָד פִּי שְׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הִעֲלִיתָ מֵאָרֶץ מִצְרַיִם (לב, ז)

ה"לב אליהו" מביא את באורו הנפלא של רבי ישראל סלנטר זצ"ל: העולם נידון אחרי רובו (קדושין מ:), וככל שיש יותר זכיות בדור, הדור עצמו נהנה מכך. נמצא שהצדיקים החיים בעולם מגינים על דורם, ולכן "צדיק אבד לדורו אבד" (מגילה טו.), אינו אבד במיתתו אלא לדורו, שהיה מגן עליהם בחייו (מהרש"א). כאשר הקב"ה רוצה שלא יהיה מי שיגן על הדור, מה הוא עושה? "מפני הרעה נאסף הצדיק" (ישעיהו נו, א), הקב"ה אוסף אליו את הצדיקים שבדור ואז אותו הדור מאבד את זכות קיומו. אמנם הזכויות של הצדיק עומדות לו בעולם העליון, אך לגבי דורו, כאשר הצדיק איננו בעולם, הדור לא יכול להנות יותר מזכויותיו. הקב"ה אומר למשה: "לָךְ יָד". ולמה? "פִּי שְׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הִעֲלִיתָ מֵאָרֶץ מִצְרַיִם סָרוּ מֵהָר מִן הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסִּכָּה", כעת צריכים את הזכויות שלך כאן למטה, בעולם. כשאתה נמצא למעלה אי אפשר להנות מהזכויות שלך, לכן "לָךְ יָד", תצטרף לעם ישראל ואז הזכויות שלך יגיני עליהם. לפי זה הבאור "לָךְ יָד" הוא

לטובתם של ישראל, כדי שהזכויות של משה יצטרפו
ויגינו על כלל ישראל.

יחי ראובן

וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת קוֹל הָעָם בְּרָעָה (לב, יז)

ושמע יהושע ית קל עמא כד מיבבין בחדוא קדם עיגלא
(תרגום יונתן) לכאורה תמוה, כיצד יתכן שיהיו "מיבבין
בחדוא", הלא ממה נפשך, אם הריעו "בחדוא", אם כן
"מיבבין" למה, ואם היו מיבבין, איך יתכן שעשו זאת
בחדוה ובשמחה? כתב רבי זלמן סורוצקין בביאורו
"אזנים לתורה": שמעתי מפי חתני רב ישראל זידנוורם
הי"ד ששמע מרבו רבי ירוחם ממיר, שבן ישיבה לעולם
לא יוכל להנות מהעולם הזה הנאה שלימה. לאחר
שלמד תורה ויודע את חומרת העבירות והאיסורים, אף
אם חלילה ילך בעצת יצרו, אוי לו מיוצרו, ומצפונו
ומוסר כליותיו יציקו לו כל העת. אף כאן היה הדבר,
לאחר ששמעו ישראל דברי אלוקים חיים במעמד הר
סיני וקיבלו עליהם עול תורה ומצוות, לא היתה הנאתם
ושמחתם שלימה בעת שפרקו עול לפני העגל, לפיכך
היו "מיבבין בחדוא קדם עיגלא"

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

אֲנֵי חֲטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה גְּדוֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב
(לב, לא) "עונש חטא העגל"

בפסוק שלפנינו מגדיר משה רבינו את חטאם של ישראל
כחטאה גדולה, ולכאורה קשה, מפני מה הגדיל כל כך
את עוונם של ישראל? אלא שבא משה ואמר: עם
ישראל חטאו חטא כה גדול, עד שאי אפשר לסלוח על
כך, וכל עונש שתיתן אינו מספיק, אלא אם תכלה אותם
לגמרי. אבל, הלא אינך יכול לכלות אותם, שכן נשבעת
לאברהם שלא תכלה אותם לעולם. וא"א לתת עונש
שאינו ראוי לחטא שלהם, כך שיוצא שאי אפשר בכלל
להעניש אותם! הסכים עימו הקב"ה וענה לו: אכן איני
יכול לכלות אותם בבת אחת, אלא אעשה זאת לאט
לאט, כמו שנאמר: "וּבַיּוֹם פִּקְדֵי וּפְקֻדָתָי" (שם לד), אשר
על כך מפרש רש"י: עתה שמעתי אליך מלכותם יחד,
ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי
עליהם מעט מעט מן העון הזה עם שאר העונות ואין
פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון
העגל.

וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (לג, כג)

רובם של מאורעות וסיבות אין מבינים בתחילה את
תכליתם ומשמעותם, כי נראים הם בעיני הבריות
כמופלאים. רק כעבור זמן רב, במרוצת ההיסטוריה,
מתבררת לנו משמעותם של המאורעות ואנו תופסים את
מגמת ההשגחה העליונה בהתארותם. זהו שאמר
"וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי", רק אחרי כך אפשר להשיג את דרכי
ההשגחה. "וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ", מתחילה אי אפשר להבינן.

תורת משה

הלכה: עמידה בברכת רעמים וברקים

שאלה: רבים נוהגים לעמוד בברכת רעמים וברקים.
האם דבר זה מן הדין, או שמא אין זה אלא חומרא
בעלמא.

תשובה: הפרי מגדים דן אם ברכת השבח והודאה
נאמרים בעמידה או לא, ומסקנתו, דברכת הנהנין
בישיבה, ואפשר ה"ה ברכת השבח והודאה. כנראה
דהוא מסתפק בדבר, אולם נוטה לומר, דאפשר לברך
בישיבה. ולכן המברך ברכת רעמים וברקים בישיבה יש
לו על מי לסמוך, מאחר שהפרמ"ג נוטה לומר שברכת
השבח והודאה בישיבה. והנוהגים לאומרו בעמידה, יש
מקום לחומרא שלהם, מאחר שהפרמ"ג לא ברירא ליה
לגמרי דברכת השבח בישיבה. ובפרט דהתשבץ (קטן
סימן ר"ס) כתב, שרבו הר"ם מרוטנברג זצ"ל היה מברך
ברכת המפיל בעמידה. ויתכן שנימוקו הוא משום דסובר
דברכת השבח בעמידה. *עלינו לשבח שמות "שאלה כז"*

פתגם: הלב הוא מכשיר היחיד שפועל גם כשהוא שבור

ספר "שמחלה"

תקירה: קושר בשבת

המלאכה היא יצירת הקשר, שיוצר דבר חדש, או
חיבור שני דברים נפרדים (פרי משה שבת כו-ג, מנוחת
עמי 1-2 עמוד 21) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: תוספת עוון: הגאון רב חיים אלעזר ואקס, רבה
של קאליש, אמר פעם לתלמידיו: עתידים מחללי שבת
ליתן את הדין בעולם האמת, על אשר לא שמעו תקיעת
שופר בראש השנה שחל להיות בשבת, ולא בירכו ברכת
לולב בחג הסוכות שחל להיות בשבת. כל כך למה?
תמהו התלמידים. הסביר להם הגאון: כידוע לכם,
תקיעת שופר ולולב אינן נוהגות בשבת מפני החשש,
שמא יבואו לידי טילטול מחוץ לתחום. אבל הללו
שאינם מקפידים על דיני שבת, לרבות טילטול מחוץ
לתחום, אין כל סיבה לפטור אותם מתקיעת שופר
ונטילת לולב ביום טוב שחל להיות בשבת.

ספר "חד וחלק" חלק ג'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל,
רפאל יהודה בן מלכה, בנימיין יעקב בן זוהרית רות, אליהו בן
מרים, שלמה בן מרים, דניאל בן רחל, דינה בת מרים.

"מזל טוב לבתי אסתר בת מלכה"

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדין נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר www.kollel-aixlesbains.fr